

A kántorok rendje

„Annac felötte az Cantorokis az Asaph fiai állnac vala az ő rendekben.” Jósias király jeles húsvétünnepelésének leírásából való ez a mondattöredék (2Chr 35,15), ahogy a Vizsolyi bibliában olvassuk. A *kántor*-okból későbbi kiadásokban-fordításokban *éneklők*, aztán *énekesek* lettek, akik *szolgálatukban* vagy *helyükön* állnak. Bár szebb s több az eredeti, elmennek a későbbi módosítgatások is. De milyen kár, hogy a kántor csak nehezen ismer magára és hivatására a túlmagyarított szövegekben: büszke lenne, hogy róla is kifejezetten szó van, meg, ha jól figyel, figyelmeztetné is a bibliai szöveg, hogy nem a kézzel-lábbal való hadakozás az elsődleges dolga, hanem az éneklés, a saját hanggal való énekvezetés, az „énekvezérség”. És arra is, hogy szolgálatának rendje van; hogy az énekrend s a rendes éneklőkántorság az istentisztelet rendjéhez tartozik, ő pedig nem magányos láthatatlan a sötét karzaton, hanem a kántorok-éneklők-énekesek rendjébe tartozik, s jogilag rendezett szolgálatát rendesen javadalmazza a közösség, talán igen komoly áldozattal biztosítva az ő és családja megélhetését. Nem is elsősorban őt, hanem a szolgálatát becsülve meg, azt hogy ő a „gyülekezet küldötte” az énekes istenszolgálatban.

S akkor most gondoljunk a mai magyarországi egyházi viszonyokra!

Vagy inkább ne gondoljunk, hanem böngésszük az erdélyi, gyulafehérvári főegyházmegye honlapját! Keressünk rá a főesperesi kerületek plébániáira, mondjuk, a kolozs-dobokaira, a gyergyóira, a csíkiakra! Ezeknél a szolgálatot ellátó papság után szinte mindenütt fel van tüntetve a kántor, vagy esetenként több kántor is. S az is feltűnik, hogy nagyobb részük férfi. Az persze csak komoly utánajárással vagy személyes tapasztalatból derül ki, hogy ezek jó része fiatal vagy középkorú, családos, értsd: családfenntartó ember. De többük komoly képzettsége is hamar világossá válik: a kántorképzés és kántortovábbképzés fórumai is dokumentálva vannak a világhálón, amiből sejthető legalábbis egy rendes átlagszínvonal. Mindezt könnyű is a helyszínen ellenőrizni, de maga az a tény, hogy a kántor helye Erdélyben rögtön a szolgáló papság után van, mindennél többet mutat. S igen, azt is megmutatja a nyilvános adatsor, hogy a szörványvidéki főesperességek apró közösségeiben már nincs meg az erő a nevesíthető kántori állás fenntartására. Pap még akad, aki a fíliákban és az oldallagosan ellátott plébániákon szolgál, de hivatásos, állandó kántor már nincs.

Miért ne neveznénk meg egy példaszerű helyet? Kolozsvár főtemploma, a Szent Mihály és a plébániához tartozó piarista templom szép számú istentiszteletének orgonás énekvezéri szolgálatát három lendületes fiatal férfi kántor látja el. Magas szinten: jó, sőt a főtemplomban kiváló orgonákon, biztos énekhanggal, mind a népekeknél, mind a magyar gregoriánban biztos stílusismerettel. A vetés beérni látszik: közelmúltbeli kórus-vendégszolgálatunk alatt a visszavonult Geréd Vilmos kollégánk helyén az orgonapadon éppen István fia ült, vagyis beleállt az ő rendjébe.

Zvonarics Mihály (1570–1625) evangélikus püspök

Húsvéthétfőre való evangéliomnak magyarázatja

[L 24] ... Krisztus Urunk úgy fölindította volt az ő szívöket, hogy ugyan nem maradhatnak el tőle, hanem, Emmaushoz közelítvén, azt mondják: *Maradj velünk, mert estvéleire közelét az idő és az nap is elhanyatlott.* És noha Krisztus téteti, hogy tovább akarna menni, mindazonáltal semmiképpen őtet el nem bocsátják, hanem szép szavokkal, kérésekkel kényszerítik az vélek való maradásra. Bémégyen azért Krisztus, és mikor az szálláson leülnének, ételhez készülvén, szokása szerint fölveszi az kenyeret, megáldván elszegdedi, és nekik osztogatja azt, mely kenyértördeleésből megismerik őtet, hogy nem valami köz útitárs légyen, hanem önönmaga az Jézus Krisztus, ki felől az asszonyi állatok beszéllettek volt az angyali jelenésből, hogy föltámadott volna. Így azért megnyilatkozik az ő szemök, az Urat nyilván megismerik, minden bánatjok elmúlik, amely helyében új öröm és vigasság támad az ő szívekben. Krisztus pedig, azmint az Írás mondja, láthatatlanná lőn és hertelen elenyészék. Mely meglévén, szólnak magokban s azt mondják: *Nem gyulladoz vala-e bennünk az mi szívünk, mikor az úton szólna nekünk, és az Írást magyarázná?* Mintha ilyen értelemmel szólottanak volna magokban: Bizony eszünkbe kellett volna nekünk vennünk, hogy nem valami közemberrel vagyunk nekünk közünk, holott oly nagy szépen magyarázta nekünk az Írást, oly igen megvidámította vala az mi szíveinket, hogy csaknem gyulladtanak föl bennünk, mikor hallgatnánk az ő édes beszédét. Így semmivé lévén az bánat, nagy örömmel telnek bé, és azt magokban nem tarthatják. Mert mindeneket elhagyván az szálláson, még azon estve nagy hamarsággal megtérének Jeruzsálembe, hogy az véletlen nagy örömben részesítsék az több tanétványokat is, kiket mind együtt találhatnak, és őnekik ezt az nagy jelenést megbeszélnek, tudniillik, mint beszéllett vélek az úton Krisztus Urunk és mint ismertetett meg tőlök az kenyértördeleésből.

[...] Itt legelőször tanéttatunk arra, hogy noha Krisztus az keresztt alatt, úgy tetszik, mintha eltávoznék, mindazáltal nincs ő messzi az ő híveitől, hanem jelen vagyunk vélek, mint Dávid zsoltárában mondja az Isten (Psal. 1. v. 15 et 145. v. 13. et seq.): Segítségül hívott engemet, meghallgatom őtet, véle vagyok háborúságában, megmentem és megdicsőítöm. Mert ő nem azért hágy bennünket megháborodni, hogy az bánatban és az késértetben elveszünk, de hogy inkább okot találjon, mint vigasztalhasson meg bennünket. (Esa. 52.) Úgy tetszik, hogy níha-níha elfordítja az ő kedves orcáját, de ismeg nagy irgalmasan reánk teként, azmint ezt megígérte tanétványinak Krisztus Urunk, mondván (Io. 16. v. 20. et v. 22.): Ti ez világon bánattal illettetek, de az ti szomorúságtok örömmre fordul. [...]

Zvonarics Mihály: *Magyar postilla*, I.

Csepreg 1627 (RMNY 1380); a teljes szöveg: 668–685. Húsvéthétfőre való prédikáció.

Újraközlés: *Régi magyar prédikációk 16–18. század. Egyetemi szöveggyűjtemény.*

Szerk. Szelestei N. László. Szent István Társulat, Budapest 2005. 446. A teljes szöveg: 443–448.